

B''H

Šabat Vaješev

Jeruzalem	15:55	17:15
Zagreb	15:53	16:54
Rijeka	16:01	17:01
Split	15:59	17:00
Dubrovnik	15:55	16:56
Vinkovci	15:44	16:44
Sarajevo	15:50	16:51
Doboj	15:48	16:49
B. Luka	15:52	16:52
Beograd	15:39	16:46
Novi Sad	15:40	16:48
Subotica	15:37	16:46
Zrenjanin	15:37	16:45
Niš	15:38	16:44
Beč	15:42	16:43
Frankfurt	16:05	17:05
Edison, NJ	16:12	17:13

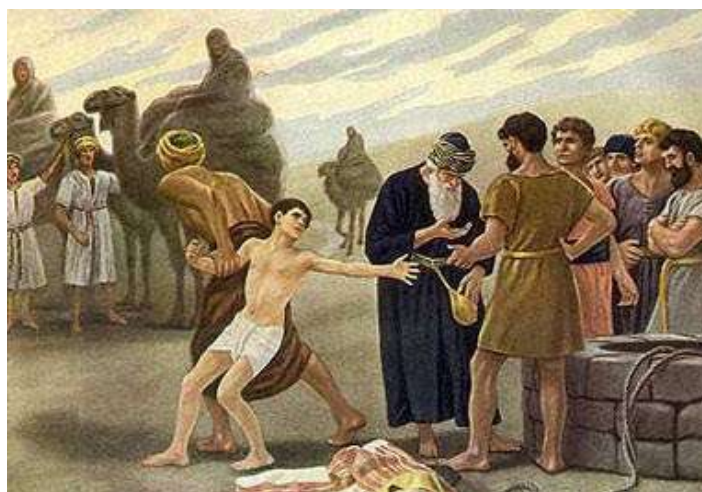

Dnevni Zmanim za Grad Zagreb

Erev Hanuka utorak 12.12.2017.

Alot Hašahar	5:51
Najranije Talit	6:27
Nec Hahama	7:28
Najkasnije Š'ma	9:39
Zman Tefila	10:22
Hacot	11:50
Minha Ketana	14:22
Plag Haminha	15:17
Šekia	16:11
Cet Ha-kohavim	16:53

Paraša Vaješev

(Berešit 37,1 – 40,23)

Jaakov se sa svojih dvanaest sinova nastanio u Hevronu. Njegov je miljenik sedam-naestogodišnji Josef na kojeg su braća ljubomorna kako zbog povlaštenog položaja tako i zbog višebojne odjeća koju je otac za njega načinio. Josef pripovijeda braći o dva sna koja je usnio, a prema kojima je predviđeno da vlada nad njima, što jača nji-hovu mržnju i neprijateljstvo prema njemu.

Šimon i Levi kuju zavjeru i planiraju ga ubiti, a Ruben, namjeravajući se kasnije vratiti i spasiti ga, predlaže da ga se baci u jamu. Dok je Josef u jami, Juda ga prodaje grupi putnika ismaelćana. Braća natapaju Josefovo odijelo kozjom krvlju i pokazuju ocu navodeći ga da povjeruje da je njegovog sina ljubimca požderala divlja zvijer.

Juda se ženi i ima tri sina. Najstariji, Er, umire mlad i bez djece, a njegovoj ženi Tamar je namijenjen leviratski brak s drugim sinom, Onanom. Onan počinja grijeh

jer prosipa svoje sjeme, pa i on umire pre-ranom smrću. Juda ne želi trećeg sina da-ti Tamar za muža. Predodređena da rodi dijete s nekim iz Judine obitelji, Tamar se preruši u prostitutku i zavede Judu. Juda sazna da je njegova snaha trudna i naredi da ju se pogubi zbog bludničenja. Ali kad ona predoči osobne predmete koje joj je ostavio kao zalag plaćanja, on javno pri-zna očinstvo. Tamar rađa dva sina, Pereca (pretko kralja Davida) i Zeraha.

Josef je odveden u Egipat i prodan Potifar, faraonovom glavnom dvorskom upravitelju. B-g blagoslivlja sve što Josef čini, pa on uskoro postaje nadglednik sve gospodareve imovine. Potifarova žena želi naočitog i karizmatičnog mladića. Kad Josef odbije njene ponude, ona se požali mužu i lažno ga optuži za pokušaj silovanja. Potifar ga baci u tamnicu. Josef zadobija povjerenje i naklonost svojih tamničara, te mu oni povjeravaju vođenje zatvorske administracije.

U zatvoru Josef susreće faraonovog glavnog peharnika i glavnog pekara. Utamničeni su jer su vrijeđali svog kraljevskog gospodara. Obojica su usnula uznemiravajuće snove koji im je Josef protumačio. U tri dana, kazuje im, peharnik će biti oslobođen, a pekar obješen. Josef traži peharnika da se zauzme za njega kod faraona. Josefova predviđanja se ostvaruju, ali peharnik zaboravlja na njega i ne čini za njega ništa. ■

Alija po Alija

Kohen - prva aliya - 11 p'sukim - 37,1-11

Jaakov je godinama bio daleko od doma i sada se vratio. Tora pokazuje da se Jaakovljeva baština nastavlja kroz Josefa. 17-godišnji Josef donosi Jaakovu loše izvještaje o svojoj braći. Jaakov voli Josefa više od njegove braće i daje mu poseban (prugasti) ogrtač. Kao rezultat toga, braća zamrže Josefa i ne mogu se s njime pristojno razgovarati. Dva Josefova sna (a pogotovo to što o njima ispriča svojoj braći) još povećavaju njihovu mržnju i ljubomoru, a to uzbuni Jaakova.

Ovo su **to'l'dot** Jaakova: Josef ... Nije li Tora trebala započeti s Reuvenom? Ovo nam želi poka-zati, kaže Gemara, da je Josef trebao biti Jaakovljev prvorođenac, ali B-žja samilost prema Lei postavila ju je ispred Rahel u vezi rađanja djece.

Talmud Jerušalmi se pita što je to Josef Jaakovu izvještavao o braći. R. Meir kaže to da su jeli "ud žive životinje"; R. Jehuda kaže da su omalovažavali sinove Bilhe i Zilpe, te ih maltretirali; R. Šimon kaže da su pogledavali lokalne žene. R. Jehuda b. Pazi citira pasuk iz Mišlei: "Vaga pravde i kamenje za vaganje su Hašemovi", što znači da čovjek biva kažnjen mjerom za mjeru. (Izvori objašnjavaju da braća nisu činila te stvari; Josef je pogrešno protumačio ono što je vidio.) U Josefovom slučaju, klanje koze je odigralo značajnu ulogu u njegovoj otmici i obmanjivanju njegova oca; on je bio ponižen i učinjen robom; bio je optužen za nemoralno ponašanje s Potifarevom ženom.

Josefov drugi san, o suncu, mjesecu i zvijezdama koje mu se klanjaju, dodao je ulja na vatru mržnje njegove braće. Jaakov je ukazao na apsurdnost sna, budući da je Rahel, mjesec, već umrla, te se stoga ne bi mogla klanjati Josefu.

Raši kaže dvije različite stvari: (1) san se odnosi na Bilhu koja je odgojila Josefa zbog Raheline odsutnosti; i (2) čak i "pravi" san ima elemente besmislica. Čini se da

su ovo međusobno isključive izjave - ako mjesec predstavlja Bilhu, onda u snu nema besmislica. Jaakov naizgled namjerno izražava drugu opciju kako bi raspršio barem dio bijesa braće.

Zašto se učenjaci iz Bavela odijevaju tako veličanstveno? pita Gemara u Šabat. Pa odgovara da oni nisu bili "Bnei Tora". (Izvanjski sjaj koji će nadoknaditi unutarnje nedostatak.) Kaže Chatam Sofer, Jaakov je dao Josefu šareni ogrtač tako da braća ne bi bila ljubomoran na njega, već da bi gledali na Jaakovljevo tetošenje Josef kao na znak njegove inferiornosti. (p.s. to nije funkcioniralo)

Levi - druga aliya - 11 p'sukim - 37,12-22

Braća su napasala ovce u blizini Š'hema. Jaakov k njima šalje Josefa. Stranac (neki kažu, anđeo Gavriel) pomaže mu da ih pronađe. (U cijeloj priči o Josefu i njegovoj braći, može se vidjeti da B-g ima plan koji se provodi uz nesvjesnu pomoć braće i drugih pojedinaca. Pa ipak, svaka osoba koja je uključena postupa po svojoj slobodnoj volji). Kad braća vide Josefa kako dolazi, oni (neki kažu, Šimon i Levi) predlože da ga se ubije. Reuven ih odgovori od toga sugerirajući im da ne proljevaju njegovu krv, već da ga umjesto toga bace u jamu. Tora svjedoči da je Reuven zapravo namjeravao spasiti Josefa.

Moramo nešto istaknuti o završnom pasuku ove aliye, koja odaje priznanje Reuvenu za izbavljenje Josefa. Komentari kažu da je Reuven mogao odgovoriti braću od cijele te stvari; umjesto toga, on je predložio jamu koja je vrvila zmi-jama i škorpionima. Ipak, Reuven je dobio priznanje za svoju namjeru da spasi Josefa.

Raši kaže da se Reuven zaista namjeravao vratiti i spasiti Josefa - to je dobro - no, razlog kojeg je imao bio je to što bi on, kao najstariji, morao preuzeti svu krivnju - što nije baš lijepi razlog. Svejedno, on dobiva priznanje za dobro

djelo koje je planirao učiniti - čak iako ono nije izvršeno, i mada njegovi motivi nisu bili čisti. To nam daje materijala za razmišljanje. Kakvo priznanje onda tek mora biti za ispravan motiv, i za stvarni uspjeh.

Šliši - treća aliya - 14 p'sukim - 37,23-36

Kada Josef stigne, braća mu skidaju ogrtač i baci ga u duboku jamu. Braća sjednu jesti. (To se smatra znakom bezdušnosti u odnosu na ono što su učinili.) Kad se karavana Jišmaelaca približila, Jehuda sugerira da bi bilo pogrešno ubiti Josefa (bez obzira na Reuvenove namjere, braća očekuje da Josef umre u jami); umjesto toga trebali bi ga se riješiti tako da ga prodaju u roblje. Kroz niz transakcija, Josef završi u Egiptu kao rob Potifara. Kada se Reuven vrati na mjesto događaja i otkriva da Josefa nema, on razdere svoj ogrtač i pokaže svoj bol ostalima. Braća zakolju kozu, namoče Josefov višebojni, prugasti ogrtač u njezinu krv, i šalju ga Jaakovu da ga identificira.

Komentari ističu da baš kao što je Jaakov prevario svog oca s kozama i odjećom, tako je i on bio prevaren kozom i odjećom. Jelo koje je Rivka pripremila da Jaakov njime posluži svog oca bilo je napravljeno od kozjeg mesa. Rivka je odjenula Jaakova u Eisavljevu posebnu haljinu. Braća su uzela Josefov posebni odjevni predmet - *k' tonet pasim* - i umrljala ga kozjom krv. To je izraziti primjer "*Mida k' neged mida*" - mjere za mjeru.

Jaakov je neutješan. (To se smatra naznakom da je Jaakov pod-svjesno znao da je Josef bio živ, čovjek, prirodno, prihvati utjehu za mrtvim nakon nekog vremena, ali ne i za nestalim. (Zamislite strašnu patnju

(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po Alija**

porodica izraelskih nestalih vojnika Zbog priče o Josefu, Vajei-šev je označen svake godine kao *šabat š'vujei v'le'edarei caha*"1.)

Raši nam daje još jedan aspekt "mjere za mjeru" kažnjavanja Jaakova. Pasuk kaže da je "tugovao za svojim sinom mnogo dana." Raši, kaže da je to trajalo 22 godina! Josefu je bilo 17 godina kada je bio prodan. Bilo mu je 30 kada je stajao pred faraonom. To je 13. Sedam godina obilja i prve dvije godine gladi prije nego li su se otac i sin ponovno našli. To je ukupno 22 godine koliko je Jaakov bio bez Josefa. To je, kaže Raši, točna duljina vremena koliko je Jaakov bio odvojen od Jichaka. To obuhvaća 20 godina s Lavanom, godinu i pol u Sukotu, te šest mjeseci u Bet Elu prije nego li se Jaakov vratio očevoj kući. Imajte na umu da je Jaakov imao razne dobre isprike, pa ipak ...

R'vi'i - četvrta alija - 30 p'sukim - 38,1-30

Nakon toga, Jehuda napušta dom i prijateljuje se s Adulamcem.

Zašto je priča o Josefu prekinuta kako bi nam se reklo o Jehudinoj situaciji? Raši nam kaže da braća više nisu Jehudu držala za svoj uzor. Nakon što su vidjeli kako je strašan učinak na Jaakova imala cijela ta stvar s Josefom, oni krive Jehudu što ih nije odgovorio od te ideje. Zbog toga se pojavljuje pojam "A Jehuda siđe od svoje braće ..."

Tamo on upozna je i oženi se kćerju Šu'a, koji mu rodi 3 sina. On oženi svog najstarijeg, Era, s Tamar. Kada Er umre, sljedeći brat Onan, oženi udovicu svoga brata. Kad Onan također umre, Tamara bude ostavljena čekati na trećeg sina, Šelu. Zatim Jehudina žena umre. Jehuda otpuše u kraj u kojem Tamar živi. Kada ona čuje za njegov dolazak i shvati da još uvijek nije udana za Šelu, ona se zamaskira. Jehuda, misleći da je ona prostitutka, spava s njom. Ona zatraži i do-bije 3 predmeta kao osiguranje da će on poslati svoju uplatu. Kada se sazna da je Tamar trudna, Jehuda je pozvan. Pretpostavljajući da se grešno ponijela, on je spreman kazniti je.

Tamara mu predstavlja 3 predmeta i obavještava ga da je trudna s vlasnikom tih predmeta.

Gemara uči da čovjek mora pod svaku cijenu izbjeći dovesti drugoga u nepriliku - bolje je biti bačen u užarenu peć nego li nekoga osramotiti. Mi to učimo od Tamar, koja nije javno prokazala Jehudu, iako bi je se smatralo krivom za nemoral da Jehuda nije priznao svoje postupke.

[Komentari tumače da je prije Matan Tore, svaki bliski rođak mogao uzeti suprugu pokojnika koja je bila bez djece; nakon što je Tora bila dana, jedino je brat ovlašten za jibum.]

Jehuda shvaća da je on kriv, a ne Tamar, i priznaje to. Ona rađa bližance (jedan prvi pruži ruku, no drugi se prvi rodi). Dobili su imena Perc (predak kralja Davida) i Zerah.

Hamiši - peta alija - 6 p'sukim - 39,1-6

U stilu nekih popularnih novela u kojima ćete naići na "a u međuvremenu", Tora nas vraća na priču o Josefu. Josef služi u Potifarovoj kući i donosi uspjeh svom gospodararu. Svima je simpatičan, i prepuštene su mu brojne odgovornosti. Zatim Tora donosi činjenicu i kaže nam da je Josef bio izuzetno zgodan.

Midraš kaže da je Josef bio svjestan svog izgleda i postao je previše slobodan u Potifarovoj kući. Stvari su dobro išle, imao je dobru hranu i piće, i počeo si je "kovrčati kosu". B-g je (da se tako izrazim), rekao Josefu: Tvoj otac je u agoniji zbog tvog nestanka, i vjerojatne smrti, a ti uživaš? Ja ću učiniti da i tebi bude teško.

Šiši - šesta alija - 17 p'sukim - 39,7-23

Potifarova žena bacila je oko na Josefa. Više puta ga pokušava zavesti. Njegovo stalno odbijanje ju razljuti.

Jednog dana, kad nikog drugog nije bilo u kući, ona ga zgrabi. Josef pobjegne, ostavljajući za sobom svoj ogrtač. (Ovo je drugi put da je svoj

ogrtač ostavio u rukama drugih.) Potifarova supruga optužuje Josefa svakome tko ju želi saslušati, i Potifar nema drugog izbora nego da utamniči Josefa.

Sfat Emet nam skreće pa-žnju na redosljed glagola - I on odbi, i on reče ... Prvo je i najvažnije, kada netko dođe u napast, da se čvrsto postavi i odbije ići. Zatim, ako je to opravdano, on može obja-sniti svoje razloge. Odbijanje mora biti na prvom mjestu. To je pouka koju učimo od Josefa HaCadika.

B-g "bude milostiv" Josefu u zatvoru, te Josef i tamo stječe simpatije i poštovanje. Čak i u njegovim teškim okolnostima, B-g na Josefa gleda s naklonošću.

Š'vi'i - sedma alija - 23 p'sukim - 40,1-23

Posljednji dio VaJeševa govori o snovima peharnika i pekara, koje je Faraon dao zatvoriti zbog prekršaja. Obojica usnu san iste noći i probude se slijedećeg jutra vrlo uznemireni. Nakon što Josef rastumači peharniku san na pozitivan način, pekar zamoli Josefa da protumači i njegov san. Josef mu predviđa smrt. Oba sna se obistine: peharnik se vraća na svoj časni položaj, a pekar bude obješen. Josef zatraži peharnika da ga se sjeti pred Faraonom, ali on nažalost, zaboravlja na Josefa i obećanje koje mu je dao.

Haftara - 19 p'sukim - Amos 2,6-3,8

Amos spada u rane proroke (a bio je i ratar ovaca - što god to značilo), i živio je nedugo nakon što se kraljevstvo podijelilo na Izrael i Judeju. Živio je u Tekoi, u Judeji, ali je uglavnom prorokovao u Kraljevstvu Izrael, gdje je pokušavao upozoriti ljude na tragičan kraj s kojim se suočavaju. Amos upozorava ljude na to da je njihovo ponašanje odvratno pred B-gom i da je On već uništio neke od susjednih naroda zbog njihovih nedjela.

Prvi pasuk savršena je poveznica sa sedrom; on spominje kako su braća prodala Josefa. Rabi Jacobs ukazuje i na nekoliko drugih tekstualnih i konceptualnih veza. ■

Rabbi Jack Abramowitz:

Tarjag - 613 zapovijedi

U parši Vaješev ne pojavljuje se niti jedna od 613 micvos, pa ćemo nastaviti s razmatranjem općih principa.

Rambamov prvi princip: Rabinski zakoni nisu uključeni u 613 micvos

Kratak pregled 14 pravila kojima se Maimonides koristio kao kriterijima pri sastavljanju svog popisa 613 micvos

Ovo se načelo može činiti očiglednim, no mnogi od onih koji su pokušali sastaviti popise 613 micvos prije Rambama očito su griješili u tom pitanju.

Rambam navodi Talmud u Makos (23b), da je B-g priopćio 613 micvos Mošeu na Sinaju. Trebalo bi samo po sebi biti jasno, bez da to izričito kažemo, da kasnije odredbe poput čitanja Megile na Purim i paljenja menore na Hanuku, ne mogu biti uključene među njih, mada se one rabinski smatraju "micvos" i kazujemo brahos kada ih vršimo. Ali, očito, neki su ljudi došli do takvog pogrešnog zaključka.

Maimonides spekulira da je činjenica što kazujemo blagoslove na rabinske "micvos" - uključujući i tekst "Koji nas je posvetio Svojim zapovijedima i zapovijedio nam..." - ono što je ranije sastavljачe popisa navelo da naprave pogrešku. Međutim, on navodi Talmud u Šabos (23a) i Hulin (106a), gdje pita na kojem nam je to točno mjestu zapovjedbena da činimo takve stvari. Odgovor se nalazi u Pnz. 17,11, gdje nam se zapovijeda da se pokoravamo

rabinskim propisima. Dakle, kazivanje Halela, pranje ruku prije kruha, čitanje Megile, itd. nisu micvos zbog toga što to određuje Tora, već su one micvos, jer Tora kaže da u takvim stvarima slijedimo rabine.

Kako bi pokazao i naliče toga, Rambam također navodi Eruvin 21b, gdje se izričito navodi da je kralj Salomon uspostavio pranje ruku za kruh i pravila eruva, njih nije zapovijedio B-g Mošeu na Sinaju.

Ove su stvari u naravi rabinske, iako su bile uvedene još u "biblijska vremena" (Salomon je živio u vrijeme "ranih proroka", a zakoni Purima su eksplicitno izneseni u biblijskoj Knjizi o Ester.) Međutim, neki su pogriješili i uključili zakone ili zapovijedi iz drugih biblijskih knjiga kao micvos iz Tore. Na primjer, Izaija 58,7 je poticaj da se nahrane gladni i odjenu goli. Međutim, mada je to bez sumnje micva, to samo po sebi nije micva (i ona sigurno ne izvire iz knjiga Proroka). Umjesto toga, činiti te stvari uključeno je u Pnz. 15,8, jednu općenitiju zapovijed za nas da drugima priskrbimo njihove osnovne potrebe, ma kakve one bile.

I tako, unatoč činjenici da su neki pogriješili, Rambam razotkriva pogrešno shvaćanje kako kasniji propisi mogu biti uključeni u 613 micvos. Točno je, međutim, da svih 613 treba pronaći unutar same Tore. ■

Sofer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Negativne zapovijedi

84. Negativna je zapovijed ne zadržati u vlasništvu bilo koju oskudnu (krnju) mjeru i uteg

jer Pismo kaže, *Nećeš u svojoj torbi imati dvije vrste kamenih utega... dvije vrste mjerila, veliko i malo (D'varim 25,13-14)* - čak i ako nema utega ili mjera uz sebe.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako doba, kako za muškaraca tako i za ženu.

85. Negativna je zapovijed ne povrijediti susjedovu među, posebno ne u Zemlji Izraelu

kao što Pismo kaže, *Nećeš pomaknuti mede svoga susjeda ... na nasljedstvu svojem koje ćeš naslijediti (D'varim 19,14)* - što znači oduzeti mu dio zemlje. Ako je netko ušao na susjedov posjed, pa makar to bilo za širinu prsta, pa čak i van Zemlje Izraela - ako je do toga došlo nasilnim

putem, on time postaje razbojnik; ako je došlo krađom, on je lopov.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako doba, kako za muškaraca tako i za ženu. ■

Rabbi Dr. Azriel Rosenfeld:

Šulhan Aruh

Šulhan Aruh ("postavljeni stol") skup je onih područja halahe - židovskog vjerskog prava - koja su danas primjenjiva. Sastavio ga je Rabi Yosef Karo iz Safeda (Izrael) otprilike 1560. godine, i postao je općeprihvaćen kao mjerodavan nakon što ga je Rabi Moshe Isserles iz Krakova (Poljska) oko 1570. godine nadopunio napomenama (poznatim kao Mapa - "stolnjak") iznoseći pravorekne koje se drže aškenaski Židovi.

Dio I: Orah hajim

Poglavlje 7 - Svećenički blagoslov i završetak jutarnje molitve

Kada predmolitelj stigne do trećeg od kraja blagoslova **Šemone esre**, svi (ostali) **kohanim** koji su prisutni penju se na podij (**duhan**) i stanu licem okrenuti prema Kovčegu; *vidi 128,8-10*. Kad završi pretposljednji blagoslov, on ih poziva (ako ih je dvojica ili više), oni se okreću na desno (*vidi 128,17*) kako bi licem bili okrenuti prema zajednici (*128,10*) i izgovaraju blagoslov "... Koji nas je posvetio ..." (*128,11*). Podignu svoje ruke u visini ramena i rašire prste, *vidi 128,12.14*. Oni ponavljaju za predmoliteljem svećenički blagoslov (*Br 6,24-26*) na hebrejskom (*128,14*), riječ po riječ (*vidi 128,18*), glasno (*vidi 128,14*) i koristeći jednu zajedničku melodiju (*vidi 128, 21, 45*); oni ne smiju ništa nadodati blagoslovu (*128,27*), i moraju ga izgovoriti stojeći (*128,14*). Zajednica odgovora s "Amen" nakon svakog stiha (*128,13*), ali predmolitelj ne (*128, 19*). Kada predmolitelj započne posljednji blagoslov, **kohanim** se okrenu, a kada ga on završi, oni silaze; *vidi 128,15-16*. Što učiniti ako je predmolitelj **kohen**, *vidi 128,20.22*; o tome što učiniti ako su samo **kohanim** prisutni, *vidi 128,25*. **Kohena** se mora tretirati s poštovanjem, *vidi 128,45*.

Ne-**kohen** ne smije kazivati svećenički blagoslov (*128,1*), no **kohen** to mora činiti (*128,2*) prvi puta kada je pozvan (*vidi 128,3*); on to može učiniti i više puta, ako želi (*128,28*). Ako to ne želi, on treba izaći iz sina-

goge prije nego li bude pozvan, *vidi 128,4*. Prije nego li se **kohen** popne na podij, levit izlijeva vodu preko njegovih ruku sve do zapešća; ako je već oprao ruke, on ne treba izreći blagoslov za pranje (*128,6-7*). Ne smije se popeti na podij noseći kožne cipele (*128,5*). On može izreći svećenički blagoslov čak i ako još nije izrekao jutarnje molitve (*128, 29*). Zajednica bi se trebala usredotočiti na primanje blagoslova (*vidi 128,26*) i trebala bi gledati prema dolje dok se izgovara (*128,23*). Ni oni niti **kohanim** ne smiju gledati ruke **kohanima** tijekom blagoslova (*128,23*). Blagoslov nema učinak na one u zajednici koji stoje iza **kohanima**, ali ima učinak na one ljude koji nisu bili u mogućnosti biti ondje, *vidi 128,24*.

Svećenički blagoslov ne bi trebao izgovarati **kohen** čiji je izgled neobičan, ako ga zajednica može vidjeti i nije navikla na to (*vidi 128,30-32*); ili **kohen** koji nije u stanju pravilno ga izgovoriti (*128,33*); ili maloljetni **kohen**, osim ako ga ne izgovaraju i odrasli **kohanim** (*vidi 128,34*); ili **kohen** koji je počinio ubojstvo i nije se pokajao (*vidi 128,35-36*); ili **kohen** koji je nepokajani otpadnik (*128,37*) ili je pijan (*vidi 128,38*) ili je u žalovanju (*vidi 128,43*). **Kohen** ga može izgovarati ako je počinio druge grijeha (*128,39*) ili ako je neoženjen (*vidi 128,44*), ali ne i ako je oženio ženu kojom je **kohanim** zabranjeno da se žene (osim ako se ne razvede od nje i ne zakune da se nikada više neće oženiti takvom ženom, *vidi 128,40*) ili ako je rođen iz takvog braka (*128, 42*) ili ako postane nečist dolaskom

u doticaj s mrtvom osobom koja mu nije bliski rođak (osim ako se ne obaveže da to više nikada neće učiniti, *128,41*), ili ako ima kćer koja je otpala ili je promiskuitetna (*128,41*).

Izvorno, svećenički se blagoslov kazivao svakoga dana prilikom jutarnje molitve, te također i u službama **Musaf** i **Neila**, ali ne i u poslijepodnevnim službama (*vidi 129,1-2*). Danas je u većini zemalja uobičajeno kazivati ga samo na blagdan, i samo u službi **Musaf** (*vidi 128, 44*). Nakon ponavljanja **Šemone esre**, zajednica sjedne, oni pognu glave i prekriju lica, te kaže pokajnicu (**Tahanun**, *vidi 131,1-2*). **Tahanun** se ne govori noću (*vidi 131,3*), ili u kući žalobnika (*131,4*), ili na vjerskim slavljinama ili u dane blagdana (*vidi 131,4-7*). Istaknuta osoba ne bi ga trebala kazivati javno i nitko ne bi trebao pasti licem k zemlji da bi se molio; *vidi 131,8*. Ponedjeljkom i četvrtkom stojeći se govore dodatne molbe (*134,1*). Predmolitelj nakon toga kaže polovicu **Kadiša**, te se kažu Psalmi 145 (**Ašrej**) i 20 (**La-Menaceah**) (no ovaj posljednji se izostavlja u određene blagdanske dane, *vidi 131,1*). Nakon toga slijedi **U-va le-Cion**, koju izgovaraju pojedinci, iako sadrži stihove **Keduše**, *vidi 132,1*. Nakon toga se stojeći govori **Alenu**, iza čega slijedi **Kadiš** žalobnika i Psalm dana; neki također ponavljaju odlomak o tamjanu (*vidi 132,2*). Neki ponavljaju **Barehu** nakon završnog **Kadiša**, no to se ne čini na šabat ili blagdanima (*133,1; 286,5*). ■

Teme za razmatranje uz šabatni stol

Neuspješna kriminalna nakana?

Usporedite pristupe Rašija, Rašbama i R"Y Behor Šora o krivnji braće u vezi prodaji Josefa. Dok Raši tvrdi da su sva Josefova braća (izuzev Reuvena i Binjamina) sudjelovali u prodaji, Rašbam drži da, iako su braća planirala prodati Josefa, Midjanci su ih preduhitrili. R"Y Behor Šor uzima srednji smjer, sugerirajući da su tek polovica brance bila uključena u to .

- Je li onaj koji je planirao počiniti zločin, no zbog okolnosti koje su bile van njegove kontrole nije uspio to i provesti, išta bolji od osobe koja je uspjela provesti svoj plan?

Mješani brakovi i praoci

Temeljnim čitanjem redaka, čini se da su se i Jehuda i Šimon oženili kananskim ženama.

- S obzirom na to da se Avraham dobrano pomučio kako bi osigurao da se Jichak ne oženi Kanaanom, kako gledate na to da Jaakov ne dijeli sličnu zabrinutost kada njegova djeca dorastu do dobi za ženidbu? Postoji li razlika između generacije Jaakovljevih sinova i prethodnih generacija, zbog čega je mogućnost da ožene Kanaanke manje problematična?
- Tekst nigdje izričito ne osuđuje braću zbog njihovih brakova. Da li to predstavlja dokaz da su njihovi postupci bili besprijevodni? Ako je tako, trebamo li zaključiti da mješani brakovi s kananskim stanovništvom nisu bili problem-

atični, ili da unatoč samo tekstu- alnom čitanju stihova do takvih brakova u stvarnosti nije došlo?

Josef u Tori i glazbi

Promatranje kasnijih prerada biblijskih priča, bilo u umjetnosti, teatru ili književnosti, često je sjajan način da se osvijetle pitanja i oprečne alternativne interpretacije izvornog teksta.

Usporedite kako Tim Rice i Andrew Lloyd Weber prikazuju odnos između Josefa i njegove obitelji u njihovom mjuziklu, "Josip i ogrtač iz snova u tehnikoloru" s onim što proizlazi iz biblijskog teksta.

- Mjuzikl tvrdi da je Jaakov dao Josefu poseban ogrtač "da pokaže svijetu da je volio svog sina. Da bude svima jasno da je Josef nešto posebno". Jesu li braća protumačila taj dar kao znak da su oni odbačeni sinovi, i da će samo Josef nastaviti lozu? Koliko je pretpostavka da braća nisu znala da će svi biti izabrani mogla utjecati na to kako čitate

priču u cjelini?

Aluzija ili slučajnost?

Priča o Josefu sadrži mnoge usporedbe s drugim pričama u Tanahu. Jaakovljevi životni put slijedi obrazac sličan onome Avrahama Avinu i Davida HaMeleha, dok Josefova priča ima mnogo zajedničkog s knjigama o Ester i o Danijelu. U svim tim slučajevima, jezične podudarnosti prate preklapanje u sadržaju.

- Kako utvrditi je li kasnija priča u Tanahu namjerno aludira na neku raniju, ili su sličnosti sasvim slučajne? Napravite popis kriterija koji bi vam mogli pomoći u procjeni takvih paralela.
- Mislite li da su podudarnosti u svakom od gore navedenih slučajeva značajne? Zašto da ili zašto ne? Koje poruke čitatelju može naučiti iz tih usporedbi? ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Kada malo znači tako puno

Ovog tjedna čitamo poznatu priču o Josipu i njegovoj braći koja ga prodaju u ropstvo u Egipat. Pristranost, ljubomora, strast, požuda i izdaja. Sve to i još mnogo više, u ovoj *parši*. Vrijedi je pročitati.

Hanuka uvijek dolazi zimi kada su dani najkraći i kada je najmračnije doba godine. To je blagdan svjetla. Svijeće nas podsjećaju na malo, ali značajno čudo iz davnina. Kada je u Hramu bilo ulja dovoljno da gori samo jedan dan, ta je količina čudesno gorjela osam dana.

Ne čini se kao da je to toliko važno da bismo se toga trebali sjećati 2.500 godina kasnije. Ali važno je. Jer, s obzirom na okolnosti, to je bio jasan znak B-žje ljubavi. A mali znak ljubavi daleko stiže.

Svoju prvu ženu Elanu *a"h* upoznao sam dok smo zajedno radili kao savjetnici u obrazovnom programu. Kao ortodoksni Židovi, trudili smo se imati čisto profesionalan odnos. Međutim, ja sam osjetio poštovanje i simpatiju prema njoj i sumnjao na to da i ona osjeća nešto slično. Prišao sam rabinu koji nas je oboje poznavao i on je odmah dogovorio sastanak za idući dan. To je bilo malo brzo, ali nisam htio razočarati njega niti nju pa sam pristao. Tog smo dana radili zajedno, a Elana sa mnom nije progovorila niti riječ, niti mig, nikakvog znaka da večeras zajedno izlazimo. Počeo sam se osjećati nesigurno. Možda me rabin samo zezao? Osjećao sam nervozu. Postao sam jako uzbuđen i vrtjelo mi se u glavi. Petnaest minuta prije no što smo trebali izaći, Elana je otišla u zbornicu, a ja sam ju slijedio bez ikakve ideje što da učinim. Ona je čeprkala po svom ormariću, ali je

osjetila da sam u blizini. Zatim se okrenula i uputila mi širok zračeci osmijeh – odjednom sam osjetio olakšanje. Taj jedan osmijeh otjerao je svaki tračak nesigurnosti i sumnje koju sam imao. Malo ljubavi može daleko stići. Malo ljubaznosti može daleko stići. Samo jedan osmijeh može učiniti tako mnogo.

Naravno, poruka Hanuke je mnogo šira. U vrijeme kada su grčke 'vrijednosti' poput oluje preuzimale vlast nad svijetom, mi Židovi nismo bili zaljubljeni u to. Lažni bogovi, materijalizam, natjecanje da se bude 'najbolji'. Mi to nismo prihvatili.

To je Hanuka: mala količina duhovnog svjetla otjerala je veliku tamu.

Čak i kada su nam oni pokušali nametnuti svoj helenizam, mala tvrdoglava židovska nacija bila je nevoljna odustati od svega u što smo vjerovali – monoteizam, ljudska bića koja su duše, a ne samo

tijela, apsolutne vrijednosti i istina. Borili smo se sa najvećom silom generacije i istjerali smo ih iz svoje zemlje i svojih života. Mala količina duhovnog svjetla otjerala je veliku tamu.

Nevjerojatno je u koliko mnogo područja 'mala količina' može tako daleko stići. Mala količina ljubavi. Mala količina spoznaje. Mala količina uvjerenja. Mala količina mudrosti...

Ovako ja gledam na to. Mi živimo u naizgled ograničenom svijetu koji ponekad izgleda kao da ne seže dalje od onoga što naše oči vide ili što naši mali umovi mogu zamisliti. A onda, desi nam se neka spoznaja, osjetimo nečiju ljubav na trenutak, pronademo uvjerenje u sebi, dotaknuti smo mudročcu – i dobijemo uvid, samo uvid u veći, stvarniji i ljepši svijet. Shvatimo da je naš svijet toliko veći od onoga što smo ikada zamišljali, da je istina iza onoga što vidimo neograničena u svom potencijalu. A to odmah raspršuje naše ograničeno razmišljanje, podiže nas iz naših sitnih stvari i dozvoljava nam da vidimo kako je veliko i grandiozno ljudsko postojanje.

U tim trenucima, mi znamo da je sve moguće, da je ljubav beskrajna i vječna, da nas mudrost ispunja do vrha i još više, da su B-žja dobrota i ljubav bezgranične.

To je Hanuka. Malo svjetla bilo je ono što je židovski narod podsjetilo na B-žju ljubav. Jednom kada smo se toga sjetili, sjećamo se toga do današnjeg dana, 2.500 godina kasnije.

Šabat šalom! ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi David Stav:

Prekid komunikacije

Čitati priču o Josefu i njegovoj braći je srceparajuće. Već smo se navikli na tenzije između Jichaka i Jišmaela, te između Jaakova i Ezava. Ali u tim slučajevima, tješila nas je činjenica da svaka strana predstavlja zaseban narod (čak iako su obje strane imale iste roditelje, ili istog oca). Pa ipak, u slučaju Jaakovljevih sinova – predaka izraelskog naroda – ta nas utjeha napušta.

Kako su odrasla braća mogla gajiti toliku mržnju koja ih je navela da razmišljaju o ubojstvu – ili prodaji – njihovog mlađeg brata koji je u ranoj dobi ostao bez svoje majke? Kako su ljubomora i prijezir gurnuli braću preko ruba? Oni su jasno ra-

zumjeli težinu svojih postupaka, znamo to jer su se koristili raznim metodama kako bi svoja djela pokušali sakriti od svog oca.

Ovi stihovi opisuju mračan odnos koji započinje time što Josef ocu donosi loše vijesti o svojoj braći. Danas bismo Josefa nazvali „tužibabom“. Tekst nam ne kaže što je točno Josef rekao, te je li on lagao ili je govorio istinu. Neki od naših rabina pretpostavljaju da je Josef optužio svoju braću – Leine sinove – da se neprikladno odnose prema sinovima sluškinja, ili za počinjenje drugih nemoralnih djela. Time što izbjegava detalje Josefovog izvještaja, Tora nas upućuje na to da sadržaj izvje-

štaja nije bio previše važan.

Sjeme mržnje počelo je klijati unutar obitelji.

Tenzija je narasla kada su braća vidjela da njihov otac Josefu pruža poseban tretman. Čak mu je napravio i posebnu odjeću, *ketonet pasim* (višebojni ogrtač). To je očigledno bila vrsta kraljevske odjeće, možda nešto slično odjeći prestižnih bren-dova današnjice. Ako je tako, zašto onda braća ne bi bila ljubomorna kad su izvukla kraći kraj?

Tora ne šteti riječi dok nastavlja sa opisom rastućih tenzija u obitelji. Josef sanja o klasovima u polju koji se klanjaju pred njegovim klasom. Unatoč žestokom odgovoru svoje braće koja kažu „... hoćeš li zavladati nad nama?“ (*Berešit 37,8*), on ne popušta te im priča i svoj drugi san u kojem vidi sunce, mjesec i jedanaest zvijezda koje se klanjaju pred njim. Ostatak priče je poput predvidljivog scenarija. Josefova braća prvom ga prilikom pokušavaju ubiti i osloboditi se njega i njegovih snova, jednom zasnogda.

Radoznali čitatelj može se pitati gdje je logika u ovome. Što je spopalo Josefa da je morao svojoj ljubomornoj braći govoriti o snovima koji će ih još više razjariti? Nije li već do sada shvatio u kakve će ga to nevolje dovesti?

Ne bi li bilo bolje za njega da je jednostavno pustio da se njegovi snovi ostvare i pokažu točnima, bez

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi David Stav: Prekid komunikacije**

da ih izgovori? Ili ako u njima nije bilo istine, da ih jednostavno pusti da izblijede kao da nikada nisu ni postojali? Nije li Josef bio svjestan posljedica svog ponašanja prema svojoj braći?

**Jaz između Josefa
i njegove braće
bio je tako velik da se
nisu mogli upustiti ni u
najobičniju konverzaciju.
Nisu si mogli reći čak
niti nešto poput
„Dobro jutro“ ili
„Kako si?“**

Čini se da je ovdje ključni izraz, „oni nisu mogli mirno razgovarati s njime“ (*Berešit 37,4*). Neki od naših rabina koriste ovaj stih kako bi pohvalili braću koja nisu nosila vatru u jednoj, a vodu u drugoj ruci.

Međutim, na kraju, ovaj izraz opisuje nezahvalno stanje u odnosima: jaz između Josefa i njegove braće bio je tako velik da se oni nisu mogli upustiti ni u običnu konverzaciju. Nisu mogli jedni drugima reći čak niti nešto poput „Dobro jutro“ ili „Kako si?“. Tekst opisuje stalno pomankanje razumijevanja među braćom.

Da su braća razgovarala s Josefom, oni bi možda mogli objasniti priče koje je Josef htio reći svom ocu. Da su razgovarali sa Jaakovom, on bi im rekao zašto je Josefu odlu-

čio dati osobito elegantnu odjeću. Problemi su započeli nakon što nam tekst kaže da braća nisu mogla u miru razgovarati.

Zbog složenosti problema, Josef je bio potpuno nesvjestan svog okruženja kada je bila riječ o njegovim snovima. Nije razumio koliko je ozbiljna i krajnje grozna postala njegova situacija, tako da je sebi dozvolio da govori o snovima koji su uznemirili cijelu obitelj (uključujući njegovog oca).

On također nije smatrao problemom to da sam pođe do svoje braće u Šehem, niti je primjećivao ikakve probleme među njima. To je priča o prekidu komunikacije koja počinje riječima „oni nisu mogli s njime mirno razgovarati“.

Dinastija Hašmonejaca, koja je cvjetala tokom gotovo dva stoljeća, također je posrnula na ovom istom principu. Jedan od glavnih razloga njenog pada bila je nevoljnost da zapodjenu dijalog s raznim skupinama u javnosti glede načina borbe protiv Rimljana, odnosa među svećenicima, mudracima i monarsima, te drugim problemima.

Svi smo predobro upoznati s ovim fenomenom i načinima na koje se on manifestira u našem svakodnevnom životu - u našim odnosima sa supružnicima, obiteljima i na poslu. Čarobna formula je govoriti - i to govoriti s mirom.

Neka biste bili blagoslovljeni! ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Ephraim Buchwald:

Glas u nama

U ovoj parši, parši Vaješev, čitamo o pokušaju Potifarove žene da zavede Josipa.

U Postanku 39,10 opisani su neumorni pokušaji gđe. Potifar da zavede Josipa. „Iako je Josipa salijetala iz dana u dan, on nije pristajao da uz nju legne, nije joj prilazio.“

I tada, na taj sudbonosni dan kada je on bio sam u kući, Potifarova je žena uhvatila Josipa za ogrtač i tražila da legne s njom. Tora u Postanku 39,12 opisuje Josipovu reakciju. „On ostavi svoj ogrtač u njezinih ruci, otrže se i pobježe van.“

Kada je gđa. Potifar vidjela da joj je Josipov ogrtač ostao u ruci i da je on pobjegao, pozvala je sluge optužujući hebrejskog slugu da ju je pokušao silovati.

Iako bi, pod normalnim okolnostima, egipatski gospodar robova odmah ubio hebrejskog roba, iz raznih razloga Potifar je više vjerovao Josipu nego svojoj ženi. Potifar

je Josipa bacio u zatvor gdje je Josip uspješno protumačio snove faraonovog peharnika i pekara te na kraju bio pozvan da protumači snove samog faraona.

Rabini Talmuda smatraju Josipovo odbijanje kušnje gđe. Potifar toliko velikim da je on nazvan „Josef Ha-Cadik,“ Josip, pravednik.

Talmud u Joma 35b čak kaže da Josipova neusporediva pravednost služi kao 'tužilac' svim grešnicima.

U svijetu koji dolazi, grešnika će pitati zašto se nije zaokupio učenjem Tore. Ako odgovori da je bio zgodan, te da je stoga bio neprestano izložen kušnjama, reći će mu se: „Jesi li uistinu bio zgodniji od pravednog Josipa? Svakog dana mu je prilazila Potifarova žena koja ga je pokušavala zvesti, mijenjajući svoju odjeću od jutra do večeri. Kada je prijetila da će ga baciti u zatvor, on je rekao, „B-g oslobađa zarobljene,“ (Psalam 146,7). Kada je prijetila

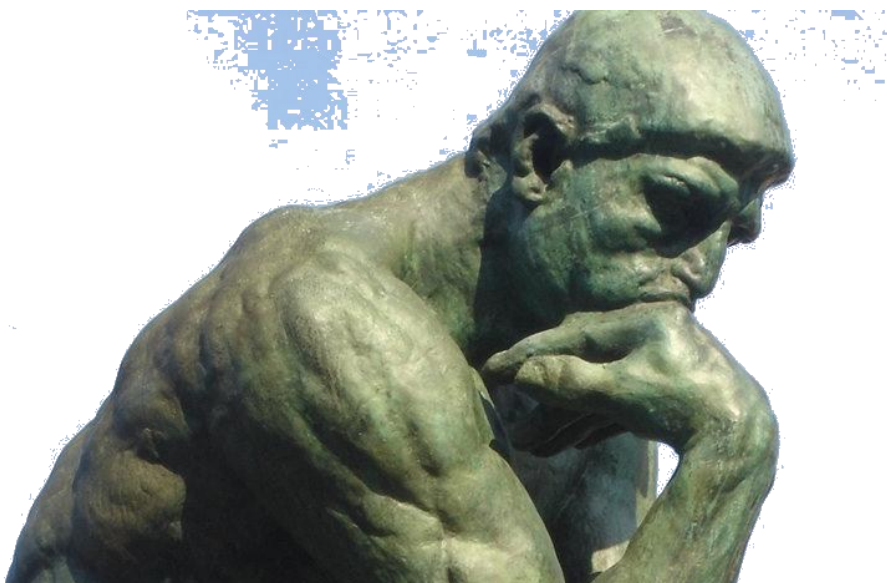
da će ga mučiti, on je rekao, „B-g podiže one koji su pognuti,“ (Psalam 146,8). Kada je prijetila da će mu iskopati oči, on je rekao, „B-g daje vid slijepima,“ (Psalam 146,8). Pokušala ga je potkupiti tisućama talona srebra, ali on joj nije prišao... Tako, Josip u svojoj moralnoj snazi služi kao tužilac grešnicima, svojim životom on poništava njihove ispričke.

Svaki čovjek ima sposobnost u svoje sjećanje dozvati vlastite lekcije o dobru i zlu koje je naučio.

Standard koji je Josip postavio toliko je visok, da zaista nema nade za one koji su slabi. Nakon svega, ako zgodni Josip, udaljen od svoje obitelji u stranoj zemlji, može odoljeti iskušenju Potifarove žene, kako itko tko podlegne kušnji može biti oslobođen? Josip je zaista tužilac svima koji popuštaju kušnjama i željama.

S druge strane, Raši u komentaru na Postanak 39,11 drži da je Josip bio na rubu da se preda Potifarovoј ženi. Odjednom se pred njim pojavila slika njegovog oca Jakova i to mu je dalo snage da se odupre.

Rabi Menahem iz Vitebska u svojoj knjizi, Pri HaEc, pita se o ulozi koju je slika Jakova odigrala u Josipovom uspješnom odupiranju kušnji. Ako se Josip uspio oduprijeti kušnji samo zbog moćne vizije svog oca, je li onda pravedno osuditi one

(nastavak s 10. stranice) **Rabbi Ephraim Buchwald: Glas u nama**

kojima nije dana takva vizija? Zašto bi Josip trebao primiti posebne za-sluge čistoće ako je primio nadnaravnu pomoć?

Iako komentatori nude mnoge odgovore, možda najstvarniji odgovor leži u činjenici da svaki čovjek ima sposobnost izvući takvu 'nadnaravnu' pomoć da se odupre grijehu i kušnjji. Svaki čovjek ima sposobnost u svoje sjećanje dozvati vlastite lekcije o dobru i zlu koje je naučio. Bilo da je to lekcija koju smo naučili od oca, majke, učitelja, rabi-na ili prijatelja, svi mi imamo taj potencijal da slike naših očeva, majki, učitelja, čije poruke zauvijek ostaju u našim umovima i srcima, prizovemo u sjećanje bez obzira na to jesmo li ih zaista prihvatili u vrijeme kada su nam dane. Iako se to može smatrati 'nadnaravnim', ta učenja obično dolaze iz vrlo prirodnih izvora, to su učenja kojem su izložena gotovo sva ljudska bića.

Istina je da učenja nekih roditelja ponekad mogu biti negativna i štetna, no u nekom trenutku života svatko je izložen konstruktivnim i pozitivnim porukama - iz knjiga, iz

Biblije, od raznih uzora.

I mada je Josip bio sretan što se pred njim pojavila slika njegovog oca kako bi mu pomogla da se odupre gđi. Potifar, on je jednako tako mogao odbaciti tu očevu poruku. Nakon svega, djela njegovog oca prouzročila su mu mnogo patnji u životu. Kada se Jakovljeva slika pojavila pred njim usred iskušenja, Josip je mogao reći, „Oče, gdje si bio kada sam te trebao? Ti i tvoja pogrešna filozofija odgoja izazvali ste ljubomoru moje braće i moju veliku patnju. Ostavi me na miru, učinio si mi dovoljno štete, sada ću ja učiniti ono što mislim!“

Josipova nevjerovatna odluka da slijedi očev savjet bila je ta koja mu je donijela naziv 'cadika' - istinski pravedne osobe. Josipova nevjerovatna pravednost, izaziva svakog pojedinog od nas u trenucima naših kušnjji i teških odluka. Pravedni Josip služi kao krajnji uzor i model za nas.

Neka biste bili blagoslovljeni. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Berel Wein:

Zemlja Izraelova

Paraša u Tori započinje jednostavnom tvrdnjom da se Jaakov nastanio i "živio u zemlji kojom su putovali njegovi očevi, Zemlji Kanaanu." Zadnja izjava u toj rečenici – Zemlji Kanaanu – čini se suvišnom. Mi smo već iz prethodnih parašijot u knjizi Berešit sasvim svjesni da su Avraham i Jichak boravili u Zemlji Kanaan. Budući da svaka riječ i fraza u Tori traže da na njih obratimo pažnju i da ih proučimo, komentatori Tore tijekom vijekova propitivali su ovo pitanje i ponudili brojne i različite pouke i spoznaje.

Ja vjerujem da su pouke iz ovih riječi kojima otpočinje naša paraša strahovito relevantne za naše vrijeme. Jaakov je prisiljen živjeti u neprijateljskom okruženju. Priča o napadu na Dinu, pa nasilje i krvoproliće koje je nakon toga uslijedilo između Jaakovljeve obitelji i Kanaanaca služi kao kulisa ovakvoj vrsti života kakvu zahtijeva življenje u Zemlji Kanaanu.

Jaakov živi u lošem kvartu, među mnoštvom koje prema njemu i njegovoj obitelji gaji loše namjere. On se prisiljen osloniti na Šimonov i Levijev mač kako bi preživio, ali to nije ono što mu se sviđa, niti je to njegov konačni životni cilj. Zemlja Kanaan nije gostoljubiva ni prema njemu niti prema njegovom načinu gledanja na život.

Filistejski kralj koji je želio oteti i uzeti za robinju njegovu majku i baku još uvijek je tu, a ako ne on onda njegovi klonirani nasljednici. Na pogrebu svoga oca kod špilje Mahpela sigurno je sa žalošću razmišljao kako je njegov djed bio primoran platiti toliko pretjeranu cijenu za grobno mjesto.

Zemlja Kanaan Jaakova je tjerala na razmišljanje o mnogim neugodnim vezama koje su ga povezivale s njom: kraljevsku otkupninu Esavu, kamen umjesto jastuka, i invaliditet kao posljedicu susreta s bezimenim neprijateljem. Sve to i još

mного više bio je njegov udio u Zemlji Kanaan.

Pa kakva je to Jaakovljeva tvrdoglava vezanost uz život u Zemlji Kanaan? Zašto on vjeruje da će na koncu moći živjeti tamo u miru i sigurnosti? Odgovor na ta pitanja je da je on razumio da je to zemlja njegovih predaka i da je G-spod s njima učinio savez da će im dati tu zemlju.

Možda se ona sada i zove Zemlja Kanaan, no trajno će se zvati njegovim imenom, Zemlja Izraelova. Ta će zemlja upoznati mnoge stanovnike i vladare, no to nikada neće promijeniti njenu vječnu narav kao Zemlje Izraelove. Ta je zemlja dom za Jaakova – zemlja njegove prošlosti i njegove budućnosti. To je ono što ga veže za ovu veliku praotačku baštinu i misiju, i on će zahtijevati da tamo bude i pokopan.

Jaakov se ne obazire na poteškoće i iskušenja koje su sastavni dio Zemlje Kanaan jer on ne živi tek u

(nastavak s 6. stranice) **Rabbi Berel Wein: Zemlja Izraelova**

njenim zemljopisnim granicama već u idealnoj zemlji svojih praotca – u zemlji B-žjeg otkrivenja i svetog cilja. Jaakov će proći još mnogo boli i patnje u Zemlji Kanaan prije nego li se vrati tamo u svoje konačno poćivalište. No njegovi će je potomci, Židovski narod, uvijek znati kao zemlju svojih praotaca, Zemlju Izraelovu.

Sve vrste tajanstvenih i neobjašnjivih događaja urote se da zajedno organiziraju ovu priču.

Život općenito, a posebice Židovski život, nepredvidiv je, iznenađujuć, tajanstven i zagonetan. Jaakov očekuje da je nakon njegovog susreta s Lavanom i Esavom najgore iza njega. Ali zabava tek treba početi. Tko bi mogao predvidjeti da će nakon sukoba među braćom Jišmaelom i Jichakom, Jaakovom i Esavom najveći sukob među braćom u Židovskoj povijesti tek sada započeti?

Sve vrste tajanstvenih i neobjašnjivih događaja urote se da zajedno organiziraju ovu priču. Zašto Jaakov daje Josefu posebnu opravu i takvu protekciju pokazuje pred svojom ostalom djecom? Zašto on šalje Josefa na tako očigledno opasan zadatak da nađe svoju braću? Tko je taj tajanstveni ćovjek koji ga odvodi u brlog Šimona i Levija? I zašto je konaćni rezultat svega toga prodaja

Josefa kao roba predodređenog za egipatsko ropstvo?

Kasnije u parši, kako to da Jehuda počini takav očigledno nemoralan ćin i zbog ćega je i pored toga nagrađen da bude rođonaćelnikom Židovske kraljevske i mesijanske sudbine? I zašto se Perek progurao van iz utrobe svoje majke prije Zeraha?

Tora nam ne daje odgovor niti na jedan od ovih fantastićnih događaja. Midraš nudi različite komentare i interpretacije kako bi nam pomogao da donekle shvatimo ovaj lanac događaja. No na kraju priće, sve to ostaje jedna velika zagonetka uvijena u nebesku tajnovitost. Ja vrlo loše rješavam tajne ili objašnjavam vrlo teška, složena pitanja u Tori i biblijskom tekstu. Stoga ću se zadovoljiti time da u ćudu pratim priču koju nam prića Tora.

Prorok Ješajahu nas ući da B-žji putevi nisu naši putevi i da njegova ruka vodilja u svim događajima ljudskog rođa ostaje nevidljiva, ta-

janstvena i iznad svega ćudesna. To je sućtina toga kako je Židovska tradicija gledala ne samo na biblijski tekst već i ćitavu Židovsku i ljudsku povijest.

U naše vrijeme holokaust je bio nepredvidivo neoćekivan i sada nakon što je do njega došlo još uvijek ga milijuni ljudi poriću. Tko bi mogao zamisliti da pored svih unutar-njih i vanjskih podjela, oćekivanja i predskazivanja iznikne Židovska drćzava u Zemlji Izraelovoj? I kako će, nakon tisuća godina tradicije Tore i ćuvanja obićaja ta Drćzava postati takav bastion sekularizma, pa ćak i ateizma?

Pa ipak, sve se to desilo, i ćuda se Židovskog života nastavljaju širiti pred našim oćima. Izrael je postao puno više Židovska drćzava nego socijalistićka. Antisemitizam nikada nije bio snaćniji, a ipak se Židovski narod nikada nije osjećao odvaćznijim i snaćnijim nego danas.

Ogroman preporod ućenosti i izućavanja Tore među Židovskim narodom širom svijeta, a posebno ovdje u Izraelu vjerojatno je najveće iznenaćenje našega doba. Sve bi nas to trebalo navesti da budemo oprezniji prema stručnim predvićdanjima, sveznajućim politićarima i drugim mudracima koji tvrde da poznaju našu budućnost i ono što je za nas najbolje. Misterije parše same po sebi ćine poruku ove parše. ■

Šabat šalom

Rabbi Yissocher Frand:

Jaakov Je vollo Josefa više od sve njegove braće

Parša o Jehudi i Tamar sadrži jedan od najvećih incidenata u Tori. Jehuda je imao sina Era koji je oženio Tamar i umro. Zatim Kad proučavamo priču o Josefu i njegovoj braći, dobro je prisjetiti se poznate "Din Tora" koja se održala u ješivi u Voložinu, majci svih litvanskih ješiva. Nastao je spor između dvojice velikih roš ješiva na tom fakultetu - Rava Chaima Soloveitchika i Netziva - Rava Naftalita Tzvia Yehude Berlina.

Jedan od sudaca na rabinskoj komisiji koja je bila sazvana da saslušati Din Tora bio je i Magid iz Vilne. Magid iz Vilne komentirao je drugim sucima da se Din Tora slaže s paršas VaJešev. Drugi dajanim nisu razumjeli na što je Magid iz Vilne mislio jer taj tjedan nije bila paršas VaJešev, već jedna sasvim druga paraša! Magid iz Vilne je objasnio: U knjizi Berešis, sve do paršas VaJešev, u svim sporovima imamo jednog "dobrog" i jednog "lošeg". Bila je zavada između Adama i zmije, između Jichaka i Jišmaela, te između Jaakova i Esava. Nijedna od njih nije zahtijevala puno "mozganja" o tome čiju stranu zauzeti. Međutim, u paršas VaJešev kod rasprave između Josefa i njegove braće - imamo velikih poteškoća odlučiti se tko je u pravu, a tko nije. Obje strane bili su pravedni ljudi. Obje su strane imale

opravdanje za ono što su učinile. Dakle, nije tako lako presuditi tko je u pravu a tko u krivu. Potpuno je ista situacija u sporu ovdje u Voložinu između Netziva i Rav Chaima, istaknuo je. Važno je tu perspektivu zadržati na umu kada se upustimo u bilo koju vrstu rasprave o "slabostima" B-žjih plemena u posljednjih nekoliko paršijos knjige Berešis. Pasuk kaže da su braća vidjela da je Jaakov Avinu Josefa volio više od njih, te su ga oni počeli mrziti. Vidio sam zanimljiv psihološki uvid rabina dr. Abrahama J. Twerskija, koje se temelji na zanimljivom iščitavanju pasuka. Mi mnogo puta, proživljavamo osjećaje kojima se ne ponosimo. To su osjećaji koji su niski, površni, ili na neki drugi način proizlaze iz naše ne baš sjajne strane osobnosti. Braća su osjetila da su ljubomorni na Josefa, ali nisu mogli samo tako progovoriti i reći: "Mi mrzimo Josefa, jer ga naš otac više voli." Nije to bila Josefova krivica što ga je otac više volio. Ljudi imaju tu nevjerojatnu sposobnost da racionaliziraju svoje ponašanje i pokušaju uzdići svoje vrlo niske i proste emocije; racionalizirajući ih u nešto drugo od onoga što stvarno jesu, kako bi na sebe mogli biti po-nosni. Stoga su braća zaključila "ne smeta mi što Jaakov voli Josefa više od mene", ono što mi smeta je da je "Jaakov volio Josefa više od sve nje-gove braća (kol ehav)". Svaki brat se prvenstvo borio za prava zaknutih njegove braće koja su bili diskriminirana jer je Jaakov volio Josefa više od njih. "Osobno, ja sam 'Baal Midos' [osoba uzvišenog karaktera] tako da se ja mogu nositi s time. Ja ne gajim sitnu ljubomoru, ali

mo-ram se zauzeti za prava moje ugnjetavane braće." Ironija ovakvog razmišljanja bila je u tome što su ta ista braća koja su zagovarala prava ugnjetavanih i zauzimala se za prava "ostale braće" sami na sebi nosili krivicu za određenu razinu ugnjetavanja braće. Hazal kažu da se Josef sprijateljio sa sinovima sluškinja (Bilhe i Zilpe), jer su ih sinovi Lee prezirali. Međutim, za Josefa su ustvrdili da je "ovaj Josef zaslužio našu mržnju, jer je izazvao da Jaakov na njih gleda s prijezirom". To nije spriječilo istu tu braću da na svoju braću (Gada, Ašera, Dana, Naftalija) gledaju s prijezirom. U ovom slučaju, oni se nisu zauzimali za "prava obespravljenih". Nije neuobičajeno pojava da nas naša vlastita djela optužuju. Naši argumenti u ime obespravljenih bivaju poništeni stvarima koje mi sami činimo, i koje su podjednako loše, ako ne i gore, od "zla" kojeg osuđujemo.

Dva elementa koja su omogućila Josefu da preživi svoje iskušenje

Jaakov je poslao Josefa da provjeri kako su mu braća i kako su mu stada. Pasuk kaže: "I gle, čovjek ga nađe, a on je bio izgubljen u polju" [Berešis 37,15]. To je bilo u danima prije GPS-a. Nisi mogao upisati adresu. Bila je to prostrana zemlja. On je pokušavao pronaći svoju braću i izgubio se. "Čovjek ga je pronašao i upitao: "Što tražiš?"". Rabini nam kažu da je 'Iš' [čovjek] o kojem se govori u *pasuku* zapravo anđeo Gavriel. Gavriel haMalah doslovno je uzeo Josefa za ruku i odveo ga do mjesta koje je tražio. No, prije nego li je to učinio, malah je upitao Josefa "Što tražiš?" (*Ma t'va-*

(nastavak s 14. stranice) **Rabbi Vissocher Frand: Jaakov je vollo Josefa više od braće**

keš?) Ima riječ u ovom pasuku koja se tu ne uklapa – a to je riječ "lemor", koja doslovno znači "reći drugima". Ovaj se riječ obično ne koristi u razgovoru između dvije osobe. Pasuk bi trebao glasiti "Vajšalejhu halš, ma tivakeš?" (i čovjek ga upita: "Što tražiš?"); a ne "Vajšalejhu halš LEMOR ma tivakeš?" Što ovdje znači riječ LEMOR? Kotzker Rebbe odgovora: Josef samo što se nije zaputio u epsku odiseju. U sljedećih nekoliko paršijis, Josef proživljava stvari koje se nikome ne bi trebale dogoditi. Braća će ga optužiti za ubojstvo, biti će bačen u jamu da umre, bit će "spašen" i prodan gomili trgovaca, protiv njegove volje će ga odvesti u Egipat, otkupiti će ga kao roba da bi kasnije bio optužen za pokušaj zavođenja žene svoga gospodara, i na dugo će vremena biti bačen u tamnicu. Na kraju će Josef izaći iz zatvora i postati potkralj Egipta. To je poput vlaka smrti u luna-parku, samo što većinu vre-mena vlakici vozi po zemlji. Kako čovjek ne poklekne kada se mora boriti da prebrodi sve ove traume? Kako takva osoba ne digne ruke u očaju? Kako i dalje ostane čvrsta u svom *jidškajtu*? Kako je Josef mogao odoljeti zavođenju Potifarove supruge? U čemu je tajna njegove snage? Kotzker Rebe tumači da mu je anđeo govorio: "Josefe, ja ću ti dati ključ. Tajna je u tome da ti na umu uvijek bude jedno: *Ma tevakeš?* [Što tražiš?]. Stalno se trebaš pitati: "Što mi je cilj?" Kada je osoba usmjerena na cilj, ona se može boriti s hirovima kojima je život obasipa. Ona zna "Imam zadaću koju trebam ostvariti i neću dopustiti bilo čemu da mi stane na put." Kada osoba jasno razumije "Ma tevakeš?" može je se iskušavati svim kušnjama, svim 'usponima', ali uglavnom "padovima" u životu, i

može ostati vjerna svojim principima, jer ona zna što su joj ciljevi. To je ono što LEMOR ovdje znači. To ne znači kazati to bilo kome drugom, to znači reći to samom sebi! I ponavljati to iznova i iznova. Svaki put kada se suočiš s kušnjom, izazovom, upitaj se "Ma tevakeš?". [Što je moj cilj?] To te sprečava da ne odustaneš, sprečava te da ne bu-deš zaveden, i da ostaneš pošten i častan. To je jedan faktor koji je Josefu omogućio da opstane. Sada je na redu drugi faktor zbog kojega je Josef opstao, prema Ravu Mordechajju Pogmeranskyju (kojega je Rav Gifter uvijek navodio kao čudo iz Telšea). Pasuk kaže da je Josef bio prodan grupi arapskih trgovaca koji su nosili začine. Raši citira poznati Hazal ističući da su Arapi obično nosili naftu (neke stvari nikada ne mijenjaju), a ne začine. Kako to da su odjednom, ti Arapi koji su kupili Josefa nosili začine? Odgovor je da je Svemoguću bio pedantan u svom izvršenju kazne. Iz nekog razloga, Josef je trebao biti prodan i odveden u Egipat. Međutim, Josef nije morao zbog smrdljivog ulja patiti putem do tamo, stoga je On po Providnosti uređio da ova karavana bude natovarena ugodnim mirisima začina. Rav Mordechai Pogmeransky pita - Koja je razlika čovjeku kojega voze u zatvor, voze li ga u limuzini ili u „marici“? Malo je vjerojatno da će Josefa, koji se morao psihički nositi s odvajanjem od svojih roditelja, svoje obitelji, svoje domovine, da ne govorimo o njegovoj slobodi, jako utješiti činjenica da je imao "sreće" da se našao u karavani ugodna mirisa! Što nas to Raši uči? U ovome nalazimo jedno vrlo suštinsko učenje. Ako je osoba u stanju vidjeti B-žju ruku u 'coros' [kušnjama i nevojama] kroz koje prolazi, ona nema

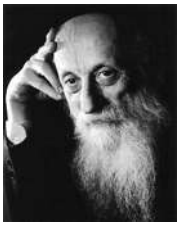
osjećaj da je napuštena. Ljudi dižu svoje ruke u očaju, kada nema nade. Ako čovjek može vidjeti nešto dobro u tome - ali još važnije - ako može vidjeti *Jad Hašem* [B-žju ruku] u tome, onda će njegov stav biti: "Izvući ću se iz ovoga! Gospodar svemira nije me napustio." Kada je Josef ugledao čudesnu pojavu arapske karavane koja nosi začine, shvatio je da Svemoguću i dalje bdije nad njim, bez obzira na težinu situacije u kojoj se našao. Ova ideja objašnjava fenomen koji uočavam cijelo vrijeme, i koji me uvijek zadivljuje. Ljudi prožive prirodne katastrofe - uragane, tornada, poplave, itd. Ostanu bez svega. Čitave četvrti ili gradovi mogu biti njome izbrisani. Možemo vidjeti slike preživjelih: Žena stoji pred kamerom sa svojim psom ili svojim vjenčanim albumom ili nekom slikom za koju je osjećajno vezana. Ona kaže: "Hvala B-gu - barem sliku nisam izgubila" ili "Barem imam svog psa!" Zašto oni na to gledaju na taj način? Oni su izgubili sve! Hoće li te slike ili pas sada platiti njihove račune? Kako im to pomaže da se nose s tragedijom koja ih je zadesila? Objašnjenje je da su oni u stanju pronaći nešto dobro unutar svojih problema. U njihovim je glavama prisutno, "B-g me spasio, i dao mi nešto za što ću se držati." To je ono što daje ljudima sposobnost da nastave. To je ono što Josef ovdje vidio. "Unatoč svemu što se ovdje dogodilo, vidim da Ri-bono šel Olam bdije nadamnom. Ako Ribono šel Olam bdije nadamnom, onda postoji nada." Ta dva elementa - "Ma tevakeš?" i to da je on ugledao B-žju ruku usred svojih *coros* dalo je Josef sposobnost da opstane. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Prvo pobjegnite, objašnjavajte kasnije

Tora kaže da kada je Potifarova žena pokušala zavesti Josipa, on je to odlučno odbio. Tada joj je rekao: "Moj gospodar mi je povjerio sve što posjeduje i ništa nije od mene zadržao osim tebe, jer ti si njegova žena. Kako bih mogao učiniti tako veliku nepravdu?" (*Postanak 39,8-9*).

Rabin iz Gura iznio je komentar da je ovdje važan redoslijed Josipovih riječi. Njegova prva reakcija bila je da odbije odlučno, kategorički i apsolutno. Tek nakon odbijanja, on objašnjava što misli.

Kada se suočite s ozbiljnom prijetnjom po svoj život, vaša je prva reakcija da pobjegnute. Nakon što se nađete na sigurnom, možete analizirati situaciju.

Kada se suočite s nečim upitnog morala, vaša bi prva reakcija trebala biti da to odbijete. Nakon toga možete prosuđivati i objašnjavati zašto. Ako pokušate objasniti prije nego li odbijete, možda ćete naći opravdanje zašto je to u redu.

Za vrijeme Hanuke, postoji *tikun*, da nakon što upalite hanuka svijeće (ili uljene svjetiljke) treba gledati u svjetla i meditirati, "*hanerot halalu kodeš hem* - ova svjetla su sveta". Sefarim kažu da ona predstavljaju izvorno svjetlo stvaranja. Usredotočenje na *kedušu* Hanuka svjetla, pomaže u sprečavanju zloupotrebe očiju. Neki ljudi meditiraju nad hanuka svjetlima punih pola sata, što je minimalan period koliko svijeće trebaju gorjeti.

Kako donositi ispravne odluke

Ja smatram da je donošenje odluka sastavni dio zauzimanja za sebe. Iako uvijek o zauzimanja za sebe razmišljamo kao, zauzimati se može pred drugim ljudima, vi se morate zauzeti za sebe sami pred sobom i donijeti svoje osobne odluke.

Poznajem ženu koja uvijek kada ide u kupovinu vodi nekoga sa sobom jer se ne može odlučiti da li da kupi ružičasto ili plavo. U svom uredu sam imao poster koji je prikazivao psa koji stoji između dva hidranta, a natpis je bio *Odluke, odluke ...* I ponekad odluke za koje se možemo odlučiti nemaju značajnijih posljedica. Sjećam se da je u *šulu* na sastanku s krovnom organizacijom nastala cijela rasprava u vezi sajma koji će se održati, o tome trebaju li imati kolač sa šećerom ili kolač bez šećera. No, odluke su odluke.

Ali postoje odluke koje su mnogo veće od toga. Mislim na odluke o tome s kim ćete se vjenčati, odluku kojom se profesijom želite baviti, kakav posao želite ... Kao liječnik moram donijeti odluku kako ću liječiti pacijenta. Ponekad se mora donijeti odluka hoćemo li pristupiti kirurškom zahvatu i koji su rizici operacije. Dakle, postoje brojne razine odlučivanja.

Prvo što moramo shvatiti jest da nećemo uvijek donijeti ispravnu odluku. Samo B-g može uvijek, 100%, biti u pravu. Ja ću donijeti pogrešne odluke, ali moje odluke moraju biti donesene s integritetom. Ako ću razmišljati o tome treba li operirati nekog pacijenta ili ne, odluku neću donijeti na osnovu toga koliko mogu novaca prikupiti za operaciju, već što je najbolje za ovog pacijenta.

Dakle, prije svega moramo shvatiti da se nalazimo zatvoreni u fizičkom tijelu koje ima svoje želje i porive, itd, te da oni mogu dati ton našem odlučivanju. Možda ne shvaćamo da smo ponekad „podmićeni“, i da do toga dolazi zato što želimo da se neke stvari dogode. Odluku ne donosimo na osnovu onoga što je uistinu ispravno, jer kao ono što je uistinu ispravno mi vidimo ono želimo da je ispravno.

Jednog poznatog hasidskog Rebea jedan je od njegovih sljedbenika upitao: „Kako mogu donositi dobre odluke? Stoga mu je Rebe odgovorio: Jesi li ikad promatrao čovjeka koji hoda po užetu? Rekao mu je: „Način na koji onaj koji hoda po užetu održava ravnotežu je da kada osjeti da ga je prevagnulo na jednu stranu, on to ispravi naginjanjem na drugu stranu. I tako on održava ravnotežu.“

Rekao je: „Kada dobiješ želju da nešto učiniš, prvo što moraš prepoznati je da većina želja dolazi iz animalističkih osobina. Zato je prva stvar koju trebaš učiniti da razmisliš o tome zašto to ne bi trebao učiniti. A onda kad se nagneš na tu stranu, tada donesi odluku.“

Smatram da moramo biti sigurni u svoje odluke i uvidjeti da smo u stanju donositi odluke. Postoje slučajevi kada moramo potražiti stručno znanje i stručne savjete, ali s obzirom da su u konačnici odluke moje, moram također shvatiti da je i ne donošenje odluka način odlučivanja. Odlučio sam ne donijeti odluku. I moram shvatiti da ukoliko neću donositi odluke, ljudi, drugi ljudi, će ih donositi za mene. A te odluke koje će drugi ljudi donijeti za mene su najgora odluka koju mogu učiniti za sebe. Zato što ja imam svoj interes i vjerujem da većina ljudi zna što je dobro za njih. Stoga mislim da donošenje odluka znači prikupiti najbolje moguće informacije i biti siguran u sebe...

Ja mislim da je prikladno moliti za odluke, i to za božansko vodstvo, kako bi mi pomoglo da donesem ispravnu odluku. A potom ne biti poljuljan činjenicom da nakon što smo učinili najbolje što smo mogli, odluka nije polučila rezultat koji smo željeli. I ne gledati na odluku koja ima loše posljedice kao na svoj strašan neuspjeh. Reći ću samo, da su naše odluke dobre ili loše, ovisno o tome kako smo ih donijeli, a ne kakve su posljedice izazvale. ■

Biseri hasidske mudrosti

Napetost između tijela i duše nećemo olakšati tako da negiramo jedno od njih, već tako da ih ujedini u ispunjavanju zajedničkog zadatka: produhovljavanja materijalnog. Sva iskustva i snage tijela usmjerena su da pomažu uzvišenim i transcendentnim nastojanjima duše.

Ja molim
i drveće moli sa mnom.

Ja se prignem
i šuma me slijedi;

Ja se poklonim,
a drveće klanja uz mene.

R. Hilell Zeitlin ■

Jedini način kako možemo ujediniti tijelo i dušu je da prepoznamo kako je B-g daleko viši od naših ograničenih predstava, puno veći od tijela i duše zajedno. To zahtijeva određeni stupanj poniznosti, jer mi se, već po svojoj prirodi, brinemo samo za sebe. Duša se, zbog svoje transcendentalne prirode, može lakše od tijela izdići iznad sebičnosti i može, kroz učenje i djelovanje disciplinirati tijelo, kako bi ono moglo prepoznati svoje poslanje. Tek se tada tijelo može uzdići do svoje istinske pozicije – kada služi duši kao sredstvo, umjesto da djeluje samostalno, pokretano svojim potrebama. Mi, isto tako, možemo doživjeti «duhovnu bahatost», tako da se izoliramo i zapostavljamo tijelo i njegove potrebe. Ipak, asketizam nije valjana opcija. B-g nam je dao tijelo da ga pročistimo i uzdignemo, da se pridruži duši na njenom putovanju.

Važno oruđe kojim možemo pristupiti konfliktu između duše i tijela je da dozvolimo duši da čezne, da teži gore prema uzvišenom. Što to praktično znači? Uvijek budite svjesni da niste u potpunosti materijalno tijelo. Da, mi moramo jesti, spavati i plaćati račune, ali to nije razlog zašto smo mi ovdje – mi smo tu da iznjedrino najbolje od svoje duše i oplemenimo naše tijelo. Ali zbog konstitucije našeg tijela, gotovo se neizbježno uvaljamo u močvaru materijalizma. To izaziva tugu, zbog koje vaša duša zaziva pomoć. Zato pažljivo oslušajte kad vaša duša traži više nego što joj dajete; slušate unutrašnji glas koji izražava nedoumicu i tugu kada ste isključivo zaokupljeni materijalnim problemima. Vjerujte tom glasu. ■

R. Simon Jacobson

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Vossi Katz, Broslov Research Institute:

Nemoguća misija

Ovo je doslovno najstarija rasprava na svijetu. Prije Stvaranja, B-g se savjetovao s anđelima, tražeći njihovo mišljenje o Njegovom novom poduhvatu. Oni su se usprotivili tome: "Što je čovjek da bi Ga se prisjećao?" (*Psalmi 8,5*).

Kada nam je B-g poželio dati Svoju svetu Toru, anđeli su se još jednom suprotstavili: "Ostavi Toru kod nas i mi ćemo ju primjereno poštivati i čuvati" (*Šabat 88b*). Hvala nebesima, B-g je izabrao da im se ne prikloni niti ovaj puta.

Ali zbog čega se nije priklonio? Anđeli su apsolutne sluge B-žje, oni zasigurno cijene njegovu veličinu i razumiju istinsku vrijednost Tore. Ovdje se nije radilo o sebičnoj obrani njihove osobne časti - radilo se o tome da žele sačuvati i zaštititi ono što ima vječno dostojanstvo. Gledajući samo svakodnevnne naslove u novinama i opću popustljivost prema vrijednostima Tora, možemo poduprijeti njihove bojazni. Zar ne bi bilo bolje za Toru da ostane kod onih koji su zauvijek sveti i uzvišeni? Zašto je B-g dopustio da nešto tako dragocjeno zapadne u stanje omalovažavanja i popustljivosti?

Josef je razumio B-žje putove. Naša paraša nam govori: "Jakov je obitavao u zemlji u kojoj je boravio njegov otac" (*Postanak 37,1*). Na hebrejskom, "boravljenje" se kaže *meGuR-*

ei, slično kao *GeR* (konvertit). Baš kao i njegov otac, Jakov je nastavio raditi na dovođenju onih koji su bili najudaljeniji, blizu. Tora nastavlja: "Ovo su potomci Jakova - Josef" (*isto, 2*). Josef se smatrao glavnim duhovnim djetetom Jakova, on je bio lučonoša koji je nastavio bitno djelo njegovog oca. "A on bješe djetinjast s djecom Bilhe i djecom Zilpe" (*isto*). Ova djeca predstavljaju one najslabije Židove. Bilha i Zilpa bile su sluškinje, pa se stoga za njihove potomke smatralo da su inferiornih duhovnih osobina. Josef se spustio na njihov nivo kako bi ih podigao i razvio.

Međutim, ista stroga prosudba koju su anđeli izrekli protiv B-žje želje da stvori čovjeka i dade mu Toru bila je uložena i protiv Josefovih ideja. U duhu svetosti, Josefova braća nisu mogla shvatiti što on to radi. Nisu mogli dokučiti da on nastavlja istinsko, sveto djelo njihovog oca i prezirali su ga jer se ponizio pred drugima.

I ponovo, mnogo godina kasnije, ova se rasprava ponavlja. Učenici Šamaja, koji je bio krut i zahtjevan učitelj, tvrdili su da se prve noći Hanuke mora zapaliti svih osam svijeća na menori, a svake večeri potom paliti po jednu svijeću manje, sve dok na kraju ne ostane jedna svijeća. Učenici Hilela, koji je bio učitelj prepun ljubavi i ležeran u

učenju, suprotstavio se idejom da treba započeti s jednom svijećom, pa dodavati po jednu dodatnu svijeću svake sljedeće večeri, te tako završiti s osam svijeća posljednje večeri. Mi slijedimo stav Hilelove škole.

Ove se dvije škole nisu prepri-

rale oko toga da li je Hanuka najsvetija prve ili posljednje noći - svi su se slagali da je osma večer najsvetija. Radilo se o tome da su učenici Šamaja nastojali zaštititi silnu svetost Hanuke od onih koji je nisu bili vrijedni. Mislili su da je bolje dezinformirati i držati podalje one koji su distancirani, budući da oni tako i tako nisu vrijedni ove velike svjetlosti.

Učenici Hilela su bili mudriji. Oni su nas podučili da što je svjetlost veća, snažnija i moćnija, to se više može spustiti do najnižih razina. Isto tako, što je *cadik* veći, to je veća njegova sposobnost i odgovornost da podiže one koji su najudaljeniji od B-ga. Stoga je ime Josefa HaCadika bilo *JoSef* (doslovno "on će dodati"), zato jer će on svaki dan biti *MoSef VeHoleh* (dodavat će i uvećavati) u svom nastojanju da stvori "posudu" i duhovne instrumente potrebne svakom Židovu da oblikuje svoju vlastitu povezanost s B-gom.

Dok se približavamo dugim, hladnim noćima Hanuke, Josef nas uči da je B-g uvijek znao da će Njegova Tora i poštivanje Tore pasti na najniže mjesto. Unatoč tome, On nas je ostavio s velikim *cadikima* kako bi nas naučio da je Njegova želja da Mu služimo upravo s tog mjesta. Možda su anđeli mislili da je to "nemoguća misija". No, *cadikim* koji povezuju Nebo i zemlju otkrivaju da uvijek postoji nada i da će se naši mali plamičci jednoga dana pretvoriti u razbuktalu vatru bliskosti s B-gom.

A gutn Shabbos!

Šabat šalom! ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: VAJEŠEV

Paraša (priča) Vaješev je snažna poduka o slobodnoj volji.

Paraša Vaješev započinje s pričom o odnosu između Josefa, Jkvoljevog omiljenog sina, i njegove braće. Kad Josef krene po očevom zadatku potražiti svoju braću, rečeno je: "Neki ga čovjek nađe i gle on lutaše poljem ..." (na hebrejskom je lutanja *to'e*, što također zvuči kao krivo, mada se drugačije piše), a Midraš kaže kako je on u svemu bio u krivu (*to'e*). Znači, iako je naučio i poznavao tajne stvaranja, dok je živio u zaštićenom okruženju očeve kuće, on nije znao kako se odnositi prema onome što je učio. Velika se promjena dogodila u momentu kad su ga njegova braća bacila u prazan bunar. U tom trenutku Josef shvaća da kod njega nešto ne "funkcionira" dobro. Da nešto što on radi nije kako treba i da to treba promijeniti. I doista, odmah nakon toga nam Tora kaže da je karavana Išmaelaca koji su prolazili i kupili Josefa nosila "... mirodije i matičnjak i ladanum...", a Raši (veliki francuski komentator iz 11. stoljeća) objašnjava da je to nagrada pravedniku. Raši objašnjava da Išmaelci obično nose sirovu naftu, međutim, kako bi se spriječilo da Josefu naškodi loš miris, ta je karavana nosila parfeme i tamjan.

Tu se Josef promijenio i postao Josef Ha'Cadik (pravednik). Ovdje on razumije da "Mnoge su boljke pravednika, ali B-g ga izbavlja iz svih njih" (*Psalmi 34*). Što znači, da

je Stvoritelj stvorio savršeni svijet, ali kad je sve previše savršeno nama to prisjedne i to je razlog zašto "Mnoge su boljke...". Kada dobijemo priliku da tamu pretvorimo u svjet-

ljela, on se ponovo našao u "jami". Tu on, također u vrlo kratkom vremenu, postane "kralj" jame.

**Jer pravedan čovjek
sedam puta padne i
ponovo ustane,
a zli kad se nađe
u nedaćama posrne"
- to je tajna života**

"Jer pravedan čovjek sedam puta padne i ponovo ustane, a zli kad se nađe u nedaćama posrne" (*Izreke 24, 16*) to je tajna života. Moramo imati na umu da su nam sve boli i patnje koje doživljavamo prilika koju smo dobili da donesemo izbor – da izaberemo između drugorazrednog (bavljenja s boli i emocionalnim reakcijama) i bitnog (ispunjenja naše vizije i ciljeva).

lost, i gorčinu u slatko, da budemo pravedni, to je mjesto koje moramo izabrati da budemo na njemu.

Josef razumije da, ako sanja o tome da bude "kralj", mora i raditi na tome, pa kad je bio prodan Potifaru on se odmah prilagođava svojoj novoj situaciji kako bi iz nje izvukao najbolje. Nakon kratkog vremena on postaje upravitelj svega što Potifar posjeduje. Međutim, tada je dozvolio da njime ovlada ponos, i kada ga je Potifarova supruga pože-

Ari kaže da naš *tikun* u ovom svijetu može biti samo u fizičkom tijelu i zbog toga je naš "posao" ovdje toliko težak. To je jedini način na koji možemo pretvoriti tamu u svjetlost i gorčinu u slatko. Kad se čini da zlo kontrolira život pravednika to je zato da bi pravednik dobio priliku da radi na tome da promjeni sebe i svoju situaciju, i takvo stanje duha je tajna uspjeha. ■

Prevela Tamar Buchwald

Nisan Mindol:

Moja molitvaa što se mene tiče (My prayer ...as for me)

Drugi dio: Šabatne molitve

Leha Dodi

Druže, dođi, sa mnom pođi,
Pred nevjestu, pred subotu!

„Pazi“ i „spomen se“ subotnjeg
dana

U jednom dahu nam oglasi B-g,
Jedan je On i Ime Mu jedno,
Čast i pošte i slave vrijedno!

Druže, dođi...

Pred subotu hajde, ded pođimo
sada,

Ta ona je izvor blaženstva i sreće.
Od pradavnih dana ona nam vlada,
Stvaranja konac i misli početak.

Druže, dođi...

Svetište kraljevsko, kraljevski grade,
Iz ruševlja ustani, dođi i shvati:
Dosta si sjedio u dolini plača,
Smilova B-g ti se, ropstvo ti skrati!

Druže, dođi...

Otresi sa sebe prah svoj i dođi!
Obuci si raskoš, zaogrni sjaj,
Kroz sina Jišaja Betlehemca,
Bliži se ropstvu duše ti kraj!

Druže, dođi...

Uspravan budi, jer spas ti je došo,
Od svjetla opet daj nam svog,
Ustani, ustan', pjesmu nam pjevaj,
U spasu se tebi objavio B-g!

Druže, dođi...

Nemoj se stidjet, nit sram nek ti
budi!
Što plašiš se Cione, što tužiš sad?
U tebe stavljamo svu našu nadu,
Da izgrađen bit će opet grad!

Druže, dođi...

Ponestaše oni, što spališe tebe,
Što te pljačkahu u bijesu svom!
Radovat će se s tobom B-g tvoj,
Ko zaručnik sa nevjestom!

Druže, dođi...

Ti slavi B-ga! Jer desno i lijevo
Proširit On će tvoju vlast.
Od Jišaja Perecova sina
Dolazi nam veselja slast!

Druže, dođi...

U miru dođi, kruno B-žja
Donesi radost, sreću nam,
Med vjerne tvoje vjernog roda
Dođi, nevjesto, dođi, nevjesto.
Druže, dođi, sa mnom poći,
Pred nevjestu, pred subotu!

Svima je nama poznata ova lijepa i poticajna svečana pjesma koju se pjeva u petak navečer u Večernjoj službi (*Kabalat Šabat*). Spjevao ju je kabalist, **Rabi Shlomo Halevi Alkabetz** koji je umro u Svetoj zemlji u Cfatu oko 1580. godine. On je bio jedan od najuglednijih kabalista u Cfatu, suvremenik s Rabijem **Mosheom Cordoverom** (njegovim uče-

nikom i mužem njegove sestre), **Rabijem Mosheom Alshichem** i Rabijem **Yitzchakom Lurijom**, osnivačem Lurijanske kabale. Zahvaljujući velikom ugledu Rabi **Yitzchaka Lurie** himna *Leha Dodi* uvrštena je u *Kabalat Šabat* i u aškenaskim i sefardskim zajednicama diljem svijeta.

Autor himne se „potpisao“ tako da početna slova u osam kitica pjesme čine njegovo ime – Shlomo Halevi. Započinje sa slovom „šin“ – *Šamor v'zahor...*

Radi toga (da inicijalna slova početnih riječi stvore njegovo ime), pjesnik je okrenuo poredak riječi i stavio je *šamor* ispred *zahor*.

Ove dvije riječi odnose se na prve riječi Pete Zapovijedi, a navode se u dvije inačice u Deset Zapovijedi (u Izlasku – *zahor* ; „Sjeti se da dan Šabat držiš svetim“, te kasnije u Ponovljenom Zakonu – *šamor*; „Drži dan Šabat svetim“), a bilo bi ispravnije reći „*Zahor v'šamor*“. U stvari, budući da se obje riječi izgovaraju istovremeno na početku pjesme; „Pazi“ i „spomeni se“..., ovom zamjenom mjesta nije se promijenilo značenje i smisao tih riječi. (*Mehilta na Izlazak 20,8*)

Refren ove pjesme „*Leha Dodi*“ i

(nastavak s 20. stranice) **Nisan Mindel: Moja molitva ...a što se mene tiče**

glavni motiv cijele pjesme u kojoj se Šabat prikazuje kao „Kraljica“ kojoj idemo ususret, osniva se na talmudskim izvorima. Već je prije navedeno na koji su način dvojica velikih Mudraca dočekivali Šabat. **Rabi Hanina** u čast Šabata odjenuo bi se u najljepšu odjeću i rekao svojim učenicima: „Dođite, idemo dočekati s dobrodošlicom Kraljicu Šabat.“ **Rabi Janai**, odjeven za doček Šabata bi najavljiavao: „Bo'i kala, bo'i kala“ – „Dođi, Nevjesto, dođi, Nevjesto“. (Šabat 119a).

Jedan raniji izvor navodi riječi **Rabi Šimona ben Johaja** (pisca *Zohara*):

„B-g je djelovao šest dana Stvaranja, a sedmog dana se odmorio. Sedmi dan je blagoslovio i učinio ga svetim. Šabat je došao pred Svetog, jedinog, bio On blagoslovljen, i požalio se: „Gospodaru svemira, svaki dan u tjednu ima svoj par, ali ja sam kao neki čudak, bez svog para!“ (Sedam dana u tjednu mogu se podijeliti u tri para tako da se spoje u parove (prvi dan s šestim, drugi s petim, treći s četvrtim) i tako sedmi ostaje sam – jedan - bez para.) B-g je odgovorio: „Židovski će narod biti tvoj par.“ Tako, kada je B-g dao Židovskom narodu Toru na Sinaju, Petu je Zapovijed započeo riječima: „Sjeti se da dan Šabat držiš svetim,“

kao da je rekao: „Sjeti se obećanja koje sam dao danu Šabat da će Židovski narod biti njegov par.“ (pogledaj također *Bereišit Raba 11,9*)

Ovdje treba napomenuti da riječ *l'kadšo* – „čuvati svetim“, također znači i „zaručiti se“ – što ukazuje na poseban odnos između Židovskog naroda i Šabata, kao „zaručnice“ i „zaručnika“.

Veliki Mudrac i otac kabalista, **Rabi Šimona ben Johaj**, na slikovit nam način govori, da su Šabat i Židovski narod predodređeni jedno za drugo sti, od samog početka Stvaranja svijeta.

Motiv zaručnice i zaručnika – odnosa koji povezuje par uzajamnim osjećajima i odanošću, tema je koja opisuje odnos između Židovskog naroda i B-ga, kao i između Židovskog naroda i Tore također prožima Pjesmu nad Pjesmama (*Šir haŠirim*) koju je spjevao Kralj Solomon. Ime himne *Leha Dodi* i njezin refren dolaze iz ove svete knjige (jedne od pet *Megilot* iz *TaNaHa*). U nekim je zajednicama običaj čitati *Šir haŠirim* prije dolaska / u čast dolaska zaručnice Šabat. ■

Odabrala i prevela Jasenka Furst

Iz domaćeg tiska

GLZanimljivosti

Rusi pokrenuli istragu: Jesu li car Nikola II. i njegova obitelj ubijeni u „židovskom ritualu“

Tribun 1.12.2017.

Kao što je mnogima poznato, ruskog cara Nikolu, njegovu ženu te petero njihove djece ustrijelili su boljševički revolucionari 1918., nakon što je Lenin došao na vlast. Glasine i okolnosti koje okružuju ubojstvo obitelji kruže i danas, a slijedom toga pokrenuta je istraga oko toga je li ovaj zločin bio dijelom židovskog rituala, piše Daily Mail.

Pravoslavni biskup Tikhon Shevkunov, predvodit će istraživačku skupinu, pri čemu treba istaknuti da je on jedan od članova crkve koji vjeruje u tu teoriju.

Kršćani srednjovjekovne Europe vjerovali su kako Židovi ubijaju kršćane kako bi njihovu krv koristili u svrhu određenih rituala.

Po ovoj osnovi, neki još uvijek vjeruju kako je carska obitelj, koju je Ruska pravoslavna crkva proglasila svecima 2000., također ubijena u tu svrhu 17. srpnja 1918., u jednoj podrum-

skoj prostoriji u gradu Yekaterinburg.

Prema Shevkunovim tvrdnjama, „boljševici i njihovi saveznici uključili su se u posve neočekivan i raznolik ritualni simbolizam.“

On navodi kako se „dosta ljudi uključilo u egzekuciju u Moskvi i Yekaterinburgu nakon što su vidjeli ubojstvo ruskog cara kao posebni ritual osвете.“

Shevkunov također tvrdi da se Yakov Yurovsky, organizator egzekucije židovskog porijekla, kasnije hvalio svojom „svetom povijesnom misijom.“

Svoje tvrdnje o ritualnom karakteru ubojstva potkrijepio je činjenicom da je po jedan metak bio namijenjen svakom članu obitelji, ali da je ispaljena veća količina metaka, pri čemu je većina završila u tijelu cara, jer su „svi željeli biti dijelom ubojstva cara“ te da je za „mnoge to bio ritual.“

Istražiteljski tim pokrenuo je prije svega „psihološku i povijesnu procjenu“ ovog pitanja,

što je dijelom istrage o pokolju Romanovih. Pritom je biskup istaknuo kako je istraga vrlo usko povezana s Putinom i njegovim utjecajem na crkvu.

„Ubili su čitavu carsku obitelj, djecu su ubili pred njihovim ocem, majku su ubili pred djecom,“ rekla je zastupnica Natalia Poklonskaya, koja također tvrdi da je ubojstvo imalo ritualni značaj.

Jedan od predvodnika boljševika, Yakov Svedlov, koji je posebno naredio ubojstvo cara, bio je Židov, tvrde zagovornici ove teorije. Pored toga, jedna od najvažnijih figura revolucije bio je Leon Davidovič Bronstein, poznatiji kao Leon Trotsky, dok je čitavu revoluciju financirao izvjesni židovski poduzetnik i bankar Jacob Schiff.

Glavnu ulogu Židova u krvavoj Oktobarskoj revoluciji, te u kasnijem radu komunističkih organizacija danas ne skrivaju niti sami Židovi. Štoviše, neki to s ponosom ističu, budući da oni tu ulogu vide kao borbu za

slobodu potlačenih Židova u Carskoj Rusiji. Međutim, predstavnici židovske zajednice u Rusiji istog trena su cijelu stvar sveli na uobičajenu floskulu – „anti-semitizam“.

„Optuživati Židove za ritualno ubojstvo je jedna od najstarijih anti-semitskih kleveta,“ izjavio je Alexandar Boroda, predstavnik Saveza židovskih zajednica Rusije.

„To opetovano uzrokuje progone i smrt stotina i tisuća ljudi. No, svaki put kad ljudi oslobođeni anti-semitskih predrasuda razmotre ove optužbe, pokaže se da je ova kleveta laž,“ dodao je Boroda.

Voditelj tima, Tikhon Shevkunov, poznat je kao privatni ispovjednik Putina, te njegov duhovni savjetnik. Jednako tako poznato je da je Putin vrlo blizak sa mnogim židovskim moćnicima, stoga se postavlja pitanje zašto bi ova istraga bila antisemitskog karaktera, ako je cilj istrage raščistiti povijesne događaje koji i dan danas nisu u potpunosti rasvijetljeni. ■

KOCKA JE BAČENA

BIJELA KUĆA DONIJELA ODLUKU KOJA ĆE TRAJNO PROMIJENITI ODNOS NA BLISKOM ISTOKU Trump će priznati Jeruzalem kao glavni grad Izraela!

Jutarnji list 6.12.2017.

Predsjednik SAD-a Donald Trump priznat će Jeruzalem kao glavni grad Izraela, rekao je visoki dužnosnik iz njegove administracije, piše BBC.

No, to ne znači da će Amerikanci odmah premjestiti ambasadu iz Tel Aviva u Jeruzalem, dodaje se.

Trump bi ovu odluku trebao javno iznijeti u govoru koji je predviđen za srijedu, a tom potezu snažno se protive vođe arapskih država. Jedan od njih rekao je da bi to bila "očita provokacija muslimana".

Naime, status Jeruzalema, kojeg svetim gradom smatraju Židovi, muslimani i kršćani, jedna je od glavnih točaka

prijepora u regiji. Izrael je oduvijek smatrao Jeruzalem svojim glavnim gradom, dok Palestinci žele da Istočni Jeruzalem bude glavni grad buduće palestinske države.

Ako SAD zaista prizna Jeruzalem glavnim gradom Izraela, bot će prva država

koja je to učinila nakon uspostave te države 1948. godine. ■